

Tietoasiantuntijoiden osaamisen kehittyminen, kontekstina hanketoiminta ja moniammatillinen yhteistyö

Informaatiotutkimuksen yhdistyksen seminaari

13.11.2015

Hanna Lahtinen

Sisältö

1. Taustaa
2. Tutkimuksen luonne ja menetelmät
3. Tutkitut hankkeet

4. Tulokset – tietoasiantuntijan osaamisen kehittyminen
5. Johtopäätökset

Taustaa

Ammattikorkeakoulut perustettiin 20-30 vuotta sitten vahvistamaan alueellista toimintaympäristöä ja työelämää

Periaatteena on ammatillisen osaamisen kehittäminen ns teoriaa ja käytäntöä yhdistämällä

Omaan työtehtäväni sisältyy amk-kirjaston rakentaminen ja kehittäminen vuodesta 1993 alkaen

- 7 vuotta informaattikkona
- 15 vuotta johtajana ja 6 vuotta tutkijana

Nykyinen työyhteisöni on Opetuksen ja tki:n tieto- ja julkaisupalvelut ammattikorkeakoulussa

Henkilöstöä yksikössä on tällä hetkellä 18, palvelutoimintaa 7 osoitteessa

Tutkimuksen luonne ja menetelmät

Tutkimuskohteena tietoasiantuntijoiden roolit hankkeiden tietokäytäntöjen kehittämisessä

Tutkimuksen tapauksina 2 hanketta
Uusimaa innovoi (aluekehitys)
eNNI (terveydenhuolto)

Tietokäytännöt: tiedon hankinta, jakaminen ja tuottaminen

Haastattelin hankkeisiin osallistuneita tietoasiantuntijoita (18) ja muita asiantuntijoita (14)

Lisäksi keräsin hankkeita koskevia ja hankkeissa tuotettuja dokumentteja ja osallistuin kumpaankin hankkeeseen

Viitekehyksenä informaatiolukutaitojen (IL) ja tietämyksenhallinnan (KM) teoreettiset jäsennykset ja käsitteet tulkittuna sosiokulttuurin ja käytäntöteorioiden näkökulmasta

Uusimaa innovoi -hanke

- Tavoitteena tuottaa Uudenmaan maakunnalle innovaatiostrategia alueen toimijoiden yhteistyössä
- Osallistujia oli kunnista, valtiohallinnosta, kehittäjä- ja tutkijaorganisaatioista sekä yrityksistä (yli 50 organisaatiota ja yli 100 osallistujaa)
- Hankkeessa muodostettiin 7 teemaryhmää, joihin tietoasiantuntijat osallistuivat
- Tarkastelin näiden teemaryhmien toimintaa strategian tuottamisen prosessissa
- Havainnoin tiedon hankinnan, jakamisen ja tuottamisen tietokäytäntöjä
- Minkälaisia rooli- ja osaamisvaatimuksia sekä toimintamahdollisuuksia hankkeessa asetettiin tietoasiantuntijoille?

eNNI-hanke

- Tavoitteena muodostaa uudenlaista yhteistyötä koulutuksen ja työelämän välille kehittämällä työkäytäntöjä moniammatillisessa yhteistyössä
- Osallistujina tietoasiantuntijoita (20), opiskelijoita (80) ja opettajia (45) amkeista sekä hoitajia (1400) työelämän organisaatioista (terveyskeskus- ja sairaalayksiköistä 116)
- Hankkeessa muodostettiin 20 alueryhmää, joihin tietoasiantuntijat osallistuivat
- Tarkastelin yhteistyön ja työkäytäntöjen muodostumista alueryhmien toiminnassa
- Havainnoin tiedon hankinnan, jakamisen ja tuottamisen tietokäytäntöjä

- Minkälaisia rooli- ja osaamisvaatimuksia sekä toimintamahdollisuuksia hankkeessa asetettiin tietoasiantuntijoille?
- Miten tietoasiantuntijat voivat kehittää tietokäytäntöjä?

Hanke oppimisympäristönä

Koulutuksen ja työelämän yhteinen hanke

- Ammattikorkeakouluille luontevaa
- AMK-kirjastoille ei niinkään luontevaa

Uudenlaiset toiminnat, käytännöt ja odotukset virittävät osaamisen kehittymisen perustaa

Totutusta poikkeavat odotukset. Tunne 'osaamisesta' katoaa

Maisema muuttuu oudoksi 😊

Rutiininomaisesta työskentelystä poikkeaminen havahduttaa, mikä on perusta ajattelulle ja reflektoinnille

Reflektoinnin kautta on mahdollisuus oppia ja kehittyä

Tietoasiantuntijoiden orientaatiot hankkeessa 1

Tutkimuksessa tunnistetut tietoasiantuntijoiden orientaatiot hankkeiden muodostamassa oppimisyhteisössä

Tiedonhankkija

- Tietoasiantuntijoilla on perinteiden rooli
- Odottaa passiivisesti tiedonhaun toimeksiantoja ja pyrkii löytämään ja välittämään tietoa ja tiedonlähteitä mahdollisimman kattavasti

Informaatiolukutaidon ohjaaja

- Tietoasiantuntijoilla on perinteiden rooli
- Tiedonhankinnan ja -haun välineiden, menetelmien ja tiedonlähteiden arvioinnin ohjaaminen

Tietoasiantuntijoiden orientaatiot hankkeessa 2

Tietokäytäntöjen kehittäjä

- Tietoasiantuntijoilla on uudenlainen rooli
- Osallistuu tiedon jakamisen, rikastamisen ja tuottamisen prosesseihin

Paikantuneiden työkäytäntöjen kehittäminen

- Tietoasiantuntijalla ei ole roolia
- Kokeneiden asiantuntijoiden tiedon prosessointi, jossa kyse on asiantuntijoiden kokemuksiin perustuvasta tai syvällisestä oppimisprosessista
- Yksilötasolla ei ole roolia, mutta yhteisön tietokäytäntöjen kehittämisessä voi olla roolia
- Tällaisessa oppimisyhteisössä kaikki ovat yhtäläillä asiantuntijoita kuin oppijoitakin

Hanketyöskentelyn tuloksena uusia osaamisia

Uusia toimintamalleja ja tietokäytäntöjä hankkeen oppimisyhteisössä olivat

Tutkittuun tietoon perustuva toimintamalli (EBP)

- Tiedonhankkijan uusi toimintamalli

Jaettu asiantuntijuus (yhteisopettajuus)

- Informaatiolukutaidon ohjaajan uusi käytäntö

Työelämän informaatiolukutaidot (WIL)

- Tietokäytäntöjen kehittäjän uusi käytäntö

Tulokset

- Kehittämishankkeessa olennaista ei ole tiedonhankinta tai tiedon kumuloituminen yksittäisille henkilöille, vaan tiedon jakaminen, tuottaminen ja käyttäminen yhteisöllisesti
- Koulutuksen kontekstissa korostuu dokumentoitu teoreettinen ja tutkittu tieto kun taas työelämässä painottuu kokemukseen ja työkäytäntöihin nivoutunut tietämys. Koulutuksen ja työelämän yhteisessä oppimisyhteisössä nämä muodostavat innovatiivisen jänniteparin ja perustan reflektoinnille ja käytäntöjen kehittämislle
- Tietoasiantuntijan tulee ymmärtää ja osata toimia sekä koulutuksen että työelämän konteksteissa informaatiolukutaitoa kehitettäessä

Johtopäätökset

- Tiedon luonteen ja tietokäytäntöjen tunnistaminen ovat olennaisia tietämyksenhallinnan ja osaamisen johtamisen kehittämiseksi
- Tietokäytäntöjä voidaan tukea ja kehittää paremmin, kun tieto ja osaaminen ymmärretään sosiaaliseen toimintaympäristöön tai työkäytäntöihin nivoutuneeksi
- Innovatiivisten tietoyhteisöjen oppimisprosessissa tietämyksen ymmärretään lisääntyvän tutkivalla ja kehittäväällä työotteella

Kiitos osallistumisesta!

Johanna Lahtinen, hanna.lahtinen@laurea.fi

Tutkimuksessa julkaistut artikkelit

Lahtinen J. (2013) Local social knowledge management. A case study of social learning and knowledge sharing across organizational boundaries. *Journal of Information Science* 39(5), 661-675. Available in:

<http://jis.sagepub.com/content/early/2013/04/05/0165551513481431>

Lahtinen J. ja Talja S. (2011) Tietoasiantuntijan rooli ja osaamisen hyödyntäminen alueellisessa kehittämishankkeessa. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 13(2), 73–90. Saatavilla: http://www.okka-saatio.com/aikakauskirja/pdf/Aikak_2_2011_lahtinen.pdf

Lahtinen J. (2013) Tietoasiantuntijan rooli ja osaaminen hankkeessa. Tapaustutkimus korkeakoulukirjaston asiantuntijuudesta tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. *Informaatiotutkimus* 32(1), 19 s. Saatavilla:

<http://ojs.tsv.fi/index.php/inf/article/view/8274/6280>

Lahtinen J. (2014) Kirjastotiloista työelämäkontekstiin. Tapaustutkimus tietoasiantuntijoiden osallistumisesta näyttöön perustuvan hoitotyön hankkeeseen. *Informaatiotutkimus* 33(1), 16 s. Saatavilla: <http://ojs.tsv.fi/index.php/inf/article/view/41551/10646>

Lahtinen J. (2014) Jaetun opettajuuden haasteet. Kirjaston, opetuksen ja työelämän yhteistyö hoitoalan koulutuksen hankkeessa. *Informaatiotutkimus* 33(4), 17 s. Saatavilla:

<http://ojs.tsv.fi/index.php/inf/article/view/48431/14113>